

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1990-1991

11 FÉVRIER 1991

PROPOSITION DE RESOLUTION

**concernant la ratification du
Protocole additionnel à
l'accord de Schengen**

(Déposée par M. Simons)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 19 juin 1990, les gouvernements de l'Allemagne fédérale, de la France, du Luxembourg, des Pays-Bas et de la Belgique ont signé le Protocole additionnel à l'Accord de Schengen, relatif à la suppression des contrôles aux frontières communes de ces Etats.

Cette convention organise notamment le « filtrage » des ressortissants des pays tiers (entre autres, des demandeurs d'asile), la coopération entre les polices et les autorités judiciaires, et l'échange de données personnelles enregistrées. Sa ratification devrait être débattue par les deux Chambres belges d'ici 1993.

Ce texte de Schengen prête le flanc à des critiques de taille, sur la procédure comme sur le contenu.

Nous avons toujours souligné le caractère antidémocratique de ces négociations. Portant sur des compétences très sensibles normalement attribuées aux assemblées parlementaires nationales et/ou aux instances européennes, elles ont conduit le Gouvernement belge à signer une convention qui l'engage à de profonds changements législatifs, et ce sans la moindre information aux citoyens, ni la moindre concertation

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1990-1991

11 FEBRUARI 1991

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**betreffende de bekrachtiging van de
aanvullende overeenkomst bij het
Akkoord van Schengen**

(Ingediend door de heer Simons)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Op 19 juni 1990 ondertekenden de regeringen van de Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en België de aanvullende overeenkomst bij het Akkoord van Schengen betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen van deze Staten.

Deze overeenkomst bevat een regeling voor met name de strenge selectie van ingezetenen van derde landen (onder wie de asielzoekers), de politieke en justitiële samenwerking, alsmede de uitwisseling van geregistreerde persoonsgegevens. De bekrachtiging ervan dient nog voor 1993 in beide Belgische Wetgevendes Kamers aan de orde te komen.

Op de te Schengen ondertekende tekst kan zowel uit procedureel als uit materieel oogpunt ernstige kritiek worden geuit.

Wij hebben onveranderlijk gewaarschuwd voor het ondemocratisch karakter van de voorbereidende onderhandelingen. Die hadden betrekking op zeer verreikende bevoegdheden, die normalerwijze aan de nationale parlementen en/of Europese autoriteiten toekomen, en hebben ertoe geleid dat de Belgische Regering een overeenkomst heeft gesloten die haar tot ingrijpende wijzigingen op wetgevend vlak verplicht. Een

avec leurs organisations ou avec le Haut Commissariat aux Réfugiés des Nations Unies.

N'aurait-il pas été plus logique et démocratique d'avoir au Parlement le débat de fond sur ces questions, de mandater le Gouvernement pour qu'il porte notre point de vue au Conseil des Communautés européennes, et d'attendre que le Parlement européen se prononce sur plusieurs propositions de directives qu'à la Commission des Communautés européennes, Mme Papandreou, responsable des Affaires sociales, et M. Bangemann, responsable du Marché intérieur et des conséquences de la libre circulation, sont en train de préparer à ce sujet ?

Les critiques de fond que bien des organisations humanitaires ont formulées ne sont pas moins importantes.

Interpellé, le Gouvernement belge s'était engagé à satisfaire plusieurs conditions préalables à la ratification de ce texte :

- adoption de législations sur la protection de la vie privée (la Belgique n'a pas ratifié la Convention du Conseil de l'Europe pour la protection des individus lors du traitement automatique de données personnelles (1981);

- sur le commerce des armes et munitions;

- et sur le contrôle des services de police et de renseignement.

A ce jour, ce programme n'a pas été totalement exécuté.

Les polices coopéreront plus étroitement sans que ceux qu'elles contrôleront disposent d'assistance judiciaire renforcée, ni de protection de leur vie privée.

Le fichier informatisé de Schengen (SIS) inventoriara 800 000 personnes (sans compter les données provenant de l'Italie et de l'ex-RDA), mais nous ne disposons que d'informations laconiques sur son coût, l'autorité qui l'alimentera, celle qui en traitera les informations, et celle qui contrôlera le tout.

A Schengen s'est préparée une forteresse européenne, perméable aux matières premières importées du Tiers-Monde, très intéressée par les marchés qui s'ouvrent pour ses investisseurs à l'Est du Vieux continent, mais hermétique aux personnes originaires de ces régions défavorisées : les conditions d'entrée sur l'espace de Schengen se fonderont sur le plus petit commun dénominateur des critères en vigueur dans les six pays, ce qui accroîtra le nombre des refoulements de candidats à l'entrée. Mais aucune garantie

en ander heeft zijn beslag gekregen zonder dat de burger ooit is voorgelicht of enig overleg heeft plaatsgehad met organisaties die voor zijn belangen opkomen dan wel met het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties.

Was het niet logischer en democratischer geweest in het Parlement een inhoudelijke bespreking aan deze aangelegenheden te wijden en de Regering opdracht te verlenen om het Belgische standpunt in de Raad van de Europese Gemeenschappen ter kennis te brengen ? Was het voorts niet beter geweest te wachten tot het Europees Parlement zich heeft uitgesproken over diverse voorstellen van richtlijn, die door mevr. Papandreou, Europees Commissaris belast met sociale zaken, en de heer Bangemann, Europees Commissaris belast met de interne markt en de gevolgen van het vrije verkeer, terzake worden voorbereid ?

De door heel wat humanitaire organisaties geuite fundamentele kritiek is al evenmin te verwaarlozen.

Na daarover te zijn geïnterpelleerd, heeft de Belgische Regering zich ertoe verbonden om met het oog op de bekrachtiging van deze verdragstekst vooraf te voldoen aan een aantal voorwaarden, te weten :

- de goedkeuring van de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (België heeft het Verdrag van de Raad van Europa van 28 januari 1981 tot bescherming van het individu in verband met de geautomatiseerde registratie van persoonsgegevens als nog niet geratificeerd);

- de goedkeuring van de wet inzake de handel in wapens en munitie;

- de goedkeuring van de wet tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten.

Aan dit programma is tot dusver nog geen uitvoering gegeven.

De politiediensten zullen nauwer gaan samenwerken, zonder dat de personen die zij controleren ruimere rechtsbijstand of bescherming van hun persoonlijke levenssfeer genieten.

In het geautomatiseerde gegevensbestand van Schengen (het SIS — Schengen-informatiesysteem) zullen 800 000 personen (de door Italië en de voormalige DDR verstrekke gegevens daaronder niet begrepen) wordenesignaleerd. Wij beschikken evenwel slechts over zeer summiere informatie omtrent de daaraan verbonden kosten, alsmede omtrent de vraag welke autoriteiten met de gegevensinvoer, welke met de gegevensverwerking en welke met de controle op dit alles zijn belast.

In Schengen zijn de fundamentele gelegd voor een Europese veste die weliswaar haar poorten openzet voor de uit de Derde Wereld ingevoerde grondstoffen en veel belang stelt in de markten die in Oost-Europa voor haar beleggers toegankelijk worden, maar die haar poorten hermetisch gesloten houdt voor personen uit die achtergestelde gebieden. De voorwaarden voor binnenkomst in het Schengen-gebied zullen geënt zijn op de kleinste gemene deler van de in de zes landen geldende criteria, waardoor het aantal teruggedrij-

compensatoire n'est prévue en ce qui concerne leur protection juridique.

Un visa commun aux Six (puisque l'Italie a rejoint le groupe le 27 novembre 1990) serait exigé, et les transporteurs pourraient être poursuivis pour avoir acheminé des personnes non détentrices des documents requis sans qu'aucun recours ne soit prévu.

Ce Groupe de Schengen semble animé par une logique d'exclusion aux antipodes du débat — international, certes, mais surtout transparent — qui s'impose sur ces questions. Tout se passe comme si le noyau dur de Schengen caressait le projet d'entraîner dans son système, l'un après l'autre, tous les Etats européens. Ces procédés de « cavaliers seuls » et de coups de force sont paradoxalement le fait d'Etats qui proclament leur foi en l'intégration politique de la Communauté (le Ministre de la Justice, M. M. Wathélet, comme celui de l'Emploi et du Travail, M. L. Van den Brande, ne disent pas autre chose récemment sur ces problèmes de migrations), ou en la force du droit international de l'ONU.

Quelques jours avant l'échéance du 19 juin 1990, le Parlement européen déplorait dans une résolution que ce Protocole ne garantit en aucune manière l'exclusion d'Interpol du SIS. S'interrogeant sur les nouveaux contrôles administratifs aux frontières et sur leur compatibilité avec le respect des Droits humains, il avait préconisé la suspension de la signature de ce texte, manifestant par là son plus franc désaveux.

Comme nos collègues, nous exigeons une véritable concertation communautaire et démocratique sur les politiques migratoires. Au moment où progressent les courants politiques connus pour exploiter la xénophobie et le racisme, il y a lieu de garantir la défense des droits de la personne d'origine étrangère : cela requiert la défense de celles et ceux qui risquent d'être marginalisés, traités en boucs émissaires, expulsés à cause d'une quelconque « différence ».

H. SIMONS

vingen van gegadigden zal toenemen. Met betrekking tot de rechtsbescherming van de vreemdelingen aan wie de toegang tot het Schengen-gebied wordt geweigerd, biedt de overeenkomst evenwel niet de minste aanvullende garantie.

Voor de Zes (zes, aangezien Italië op 27 november 1990 tot de groep van Schengen is toegetreden) zou een gemeenschappelijk visum worden vereist en vervoerders zullen kunnen worden vervolgd wegens het vervoeren van personen die niet in het bezit zijn van de voor binnenkomst vereiste documenten, zonder dat daartegen verzet openstaat.

De groep van Schengen lijkt niet bereid te zijn alternatieven te accepteren. Dat staat haaks op de discussie die dienaangaande wenselijk is en die, ofschoon zij uiteraard in internationaal verband moet worden gevoerd, in de eerste plaats transparant moet zijn. Het is alsof het de harde kern van Schengen-partnerstaten erom te doen is alle Europese Staten na elkaar in zijn stelsel mee te slepen. De Staten die op eigen houtje handelen en andere Staten overrompelen, zijn paradoxaal genoeg precies die welke openlijk hun geloof belijden in de politieke integratie van de Gemeenschap (de recente verklaringen die zowel Minister Wathélet van Justitie als Minister Van den Brande van Tewerkstelling en Arbeid, over de migratieproblemen hebben afgelegd, zijn eigenlijk niets anders) of in het gezag van het internationale recht dat de VN hebben ontwikkeld.

Enkele dagen vóór de uiterste datum van 19 juni 1990 heeft het Europees Parlement in een resolutie betreurd dat deze aanvullende overeenkomst hoe dan ook niet garandeert dat Interpol geen toegang tot het SIS krijgt. Het heeft zich afgevraagd wat de nieuwe administratieve grenscontroles inhouden en of ze verenigbaar zijn met de eerbiediging van de Rechten van de Mens en het heeft de aanvullende verdragstekst in uiterst scherpe bewoordingen afgekeurd en aanbevolen de ondertekening ervan uit te stellen.

Laten we, zoals onze Europese collega's, eisen dat over het migratiebeleid een echt en democratisch overleg in EG-verband op gang wordt gebracht. Nu de om hun exploitatie van vreemdelingenhaat en racisme bekend staande politieke strekkingen terreinwinst boeken, is het wenselijk dat de verdediging van de rechten van uit derde Staten afkomstige personen wordt gewaarborgd; wij moeten diegenen verdedigen die dreigen te worden gemarginaliseerd, als zondebokken te worden behandeld of uit het land te worden gezet omdat zij in enig opzicht « anders » zijn.

PROPOSITION DE RESOLUTION

La Chambre des représentants :

— Considérant les modifications de points très sensibles du droit belge impliquées par l'éventuelle ratification du Protocole additionnel à l'Accord de Schengen;

— Considérant la nécessité de procéder, en matière de politique migratoire comme dans tous les domaines où se manifesteront les retombées du Grand marché de 1993, à des ajustements qui soient conformes aux Droits humains et négociés par l'ensemble des Etats membres des Communautés européennes plutôt que par cinq ou six d'entre eux seulement,

— Considérant le caractère anti-démocratique et anti-européen des procédures qui ont conduit à la signature de ce Protocole par le Gouvernement,

— Considérant l'intérêt du projet de libre circulation à l'intérieur de la Communauté européenne, prévu pour 1993, mais soucieuse de ses conséquences sociales et économiques inévitables, pour les migrants et candidats réfugiés politiques notamment, non seulement bientôt exclus des bénéfices de la suppression des frontières, mais confrontés en outre à leur imperméabilité renforcée à leur égard,

Demande au Gouvernement :

— de déposer d'urgence à la Chambre les projets de loi qui doivent être examinés avant que puisse lui être proposée la ratification du Protocole additionnel de Schengen,

— de promouvoir, au niveau du Conseil des Communautés européennes, un débat rapide, global et démocratique sur les mesures à prendre en commun pour assurer une gestion des phénomènes migratoires conforme aux engagements du pays vis-à-vis de l'ONU et du Conseil de l'Europe, respectueuse des Droits humains fondamentaux et cohérente par rapport à l'image de tolérance et d'humanisme que se donnent notre pays et la Communauté européenne.

23 janvier 1991.

H. SIMONS
J. DARAS
M. VOGELS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Kamer van Volksvertegenwoordigers :

— overwegende dat ingevolge de eventuele bekrachtiging van de aanvullende overeenkomst bij het Akkoord van Schengen het Belgisch recht een aantal uiterst belangrijke wijzigingen zal ondergaan,

— overwegende dat zowel het migrantenbeleid als alle andere beleidsterreinen waarop de gevolgen van de eengemaakte markt van 1993 voelbaar zullen zijn, aan de bepalingen betreffende de Rechten van de Mens behoren te worden aangepast, zulks in overleg met alle in plaats van slechts vijf of zes Lid-Statens van de Europese Gemeenschappen,

— overwegende dat de procedures die tot de ondertekening van deze Overeenkomst door onze Regering hebben geleid, anti-democratisch en anti-Europees zijn,

— gelet op het belang van het tegen 1993 beoogde vrije verkeer binnen de Europese Gemeenschap, doch bezorgd over de daaraan verbonden onontkoombare sociale en economische gevolgen, in het bijzonder ten aanzien van migranten en asielzoekers, die binnenkort niet alleen van de voordelen van de afschaffing van de grenzen zullen zijn uitgesloten, maar tevens zullen worden geconfronteerd met grenzen die nog minder gemakkelijk voor hen opengaan,

Verzoekt de Regering :

— bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers onverwijld de wetsontwerpen in te dienen die moeten worden besproken alvorens aan de Kamer een voorstel tot bekrachtiging van de aanvullende overeenkomst bij het Akkoord van Schengen kan worden gedaan,

— er bij de Raad van de Europese Gemeenschappen op aan te dringen dat zo spoedig mogelijk op democratische wijze een brede discussie wordt gewijd aan de gezamenlijk te treffen maatregelen met het oog op de totstandbrenging van een migrantenbeleid, dat overeenstemt met de door ons land jegens de Organisatie van de Verenigde Naties en de Raad van Europa aangegane verbintenissen, de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in acht neemt en strookt met het beeld van verdraagzaamheid en humanisme dat ons land en de Europese Gemeenschap van zichzelf geven.

23 januari 1991.